

Przegląd krajowych i zagranicznych nowości wydawniczych

Review of polish and foreign new publications

BEATA KACZYŃSKA

ORCID: 0000-0002-4563-2293

Zakład Ubezpieczeń Społecznych / Social Insurance Institution*

e-mail: beata.kaczynska01@zus.pl

Summary: *The article presents analyses the readers selected Polish and foreign literature, books and articles in the area of social policy, labour and social security that appeared recently in the publishing market.*

Key words: *social security, social policy, new publications, job, law*

Streszczenie: *Artykuł prezentuje wybrane polskie i zagraniczne publikacje, w tym książki i artykuły dotyczące obszaru polityki społecznej, pracy i zabezpieczenia społecznego, które zostały wydane w ostatnich dwóch latach.*

Słowa kluczowe: *zabezpieczenie społeczne, polityka społeczna, praca, prawo, nowości wydawnicze*

Wybrane publikacje książkowe

Stulecie ustawy o opiece społecznej.

Od ochrony socjalnej do nowoczesnego systemu pomocy społecznej

Redakcja naukowa Mirosław Grewiński, Joanna Lizut

Polskie Towarzystwo Pomocy Społecznej, Uczelnia Korczaka,

Warszawa 2023, stron 478, ISBN 978-83-8017-511-2

Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. państwo polskie stanęło przed poważnym zadaniem skonstruowania jednolitego systemu pomocy (wówczas opieki) społecznej. 16 sierpnia 1923 r. uchwalono ustawę o opiece społecznej, od której datujemy działanie systemu opieki społecznej. Od tego czasu minęło 100 lat budowania w sensie formalnym, instytucjonalnym, finansowym i organizacyjnym opieki (dzisiaj pomocy) społecznej, powierzając jej realizację samorządom terytorialnym i społeczności lokalnej. Przez minione 100 lat system ten przechodził różne zmiany, przekształcenia i reformy związane z sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną. 29 listopada 1990 r. uchwalono ustawę o pomocy społecznej dostosowaną do realiów transformującego się państwa polskiego. Obecnie obowiązuje ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, która była już wielokrotnie nowelizowana. Po blisko 20-letniej obecności Polski w Unii Europejskiej widać wyraźnie potrzebę dużej reformy systemu pomocy społecznej, który powinien odpowiadać na współczesne wyzwania społeczne, m.in. starzejące się populacje, wzrost liczby osób niesamodzielnych, migracje, rozmaite kryzysy, nowe choroby cywilizacyjne i wiele innych.

Setna rocznica przyjęcia ustawy z 1923 r. była impulsem do wydania publikacji poświęconej temu obszarowi polityki społecznej. Książka składa się z pięciu części i zakończenia.

* ul. Szamocka 3, 5; 01-748 Warszawa, tel. +48 22 667 13 45

W części pierwszej przedstawiono genezę i tło historyczne wprowadzenia ustawy o opiece społecznej. Część drugą poświęcono rozwojowi i ewolucji systemu pomocy społecznej w Polsce. W części trzeciej omówiono wybrane zagadnienia systemu pomocy społecznej w Polsce. Czwartą część poświęcono wyzwaniom przyszłości i kierunkom rozwoju systemu pomocy społecznej. W części piątej zawarto 3 wywiady: z dr Joanną Staręgą-Piasek, współtwórczynią pierwszej ustawy o pomocy społecznej po 1989 r., z dr. hab. Markiem Rymszą, koordynatorem prac w Narodowej Radzie Rozwoju nad powołaniem Centrów Usług Społecznych i z Grzegorzem Baranowskim, dyrektorem Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej.

W Zakończeniu zaprezentowano kilka scenariuszy rozwoju systemu pomocy społecznej w perspektywie 5–10 lat w szerszym kontekście modelu państwa opiekuńczego.

Autorami zamieszczonych w publikacji tekstów są ludzie nauki, praktycy i uczestnicy procesów powoływania współczesnych służb społecznych.

Jacek Męcina

Od cyfryzacji i robotyzacji do sztucznej inteligencji.

Wyzwania dla gospodarki i rynku pracy

Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2023, stron 234,

ISBN 978-83-67450-59-1, DOI:10.7366/9788367450591

Celem publikacji jest nakreślenie tempa wprowadzanych zmian i identyfikacja konsekwencji wdrażania zasad Gospodarki 4.0, w szczególności cyfryzacji, automatyzacji i robotyzacji, oszacowanie tempa rozwoju oraz pokazanie hamujących go barier. Poznanie perspektyw rozwoju firm i społeczeństwa, które wkraczają w nową rzeczywistość Gospodarki 4.0, pozwoli na zdefiniowanie problemów, które będą towarzyszyć postępowi technologicznemu, szczególnie na rynku pracy. Postępująca cyfryzacja prowadzić będzie do zmiany modeli i paradygmatów świadczenia pracy i schematów organizacyjnych firm i korporacji. Tradycyjny model pracy staje się przestarzały.

W publikacji podjęto rozważania dotyczące roli i funkcji administracji w kształtowaniu stosunków na rynku pracy, w nowych warunkach oraz z nowymi potrzebami i oczekiwaniami gospodarczymi i społecznymi, w tym szerszym dostępem do rynku pracy pracowników migrujących do Polski. Rynek pracy ulegnie w najbliższym czasie znaczącym przeobrażeniom w następstwie transformacji technologicznej. Zmiany adaptacyjne tego rynku wynikające ze zmian technologicznych będą wyzwaniem dla pracowników, przedsiębiorców, rządów i całych społeczeństw.

Ekonomiczne konsekwencje przemian demograficznych

Redakcja naukowa Wiesław Koczur

Materiały z III Kongresu Demograficznego. Część 9

Rządowa Rada Ludnościowa, Główny Urząd Statystyczny,

Warszawa 2023, stron 166, ISBN 978-83-67087-36-0

Monografię poświęcono ekonomicznym konsekwencjom zachodzących w Polsce przemian demograficznych. Procesy demograficzne, w tym zwłaszcza starzenie się ludności, stanowią wyzwanie dla polityki społecznej i dla polityki gospodarczej państwa nie tylko Polski, ale wielu innych krajów, szczególnie europejskich. Podkreśla się to w wielu dokumentach Komisji Euro-

pejskiej. Również procesy migracyjne generują istotne wyzwania, w tym imigracja do Polski kilku milionów obywateli Ukrainy spowodowana wojną na terytorium tego kraju.

Ekonomiczne konsekwencje przemian demograficznych są wielorakie. To m.in. wpływ na wzrost gospodarczy, wydolność i stabilność finansów publicznych, sytuacja na rynku pracy czy w zakresie zabezpieczenia społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem systemu ubezpieczeń społecznych oraz systemu opieki zdrowotnej.

Monografia nie wyczerpuje całokształtu problematyki ekonomicznych konsekwencji przemian demograficznych, jakie zachodzą w Polsce, ale prezentuje istotne kwestie w tym obszarze.

Rodzina – wyzwania na XXI wiek

Redakcja naukowa Michał A. Michalski

Materiały z III Kongresu Demograficznego. Część 6

Rządowa Rada Ludnościowa, Główny Urząd Statystyczny,

Warszawa 2022, stron 162, ISBN 978-83-67087-18-6

Rodzina wypełnia zasadniczą rolę w kształtowaniu sytuacji demograficznej. Zaspokajanie potrzeb rodziny zależy od długofalowej polityki państwa, w której określa się i tworzy warunki rozwoju rodziny, zapewniające zrównoważony przebieg procesów demograficznych. Instrumentarium prawne, ekonomiczne, społeczne i edukacyjne wpływa na procesy kształtujące pożądaną stan i struktury demograficzne ludności. Aby oddziaływanie tych instrumentów było skuteczne, muszą być one zastosowane długofalowo i kompleksowo, ponieważ każde z nich jest ważne na poszczególnych etapach rozwoju rodziny.

Monografia zawiera opracowania będące pokłosiem konferencji pt. „Rodzina – wyzwania na XXI wiek”, która odbyła się w Poznaniu w ramach III Kongresu Demograficznego. W trakcie konferencji prezentowano wyniki badań obejmujących szeroki zakres problemów współczesnej rodziny.

Wybrane artykuły

Gertruda Uścińska

Nowe rozwiązanie wspierające osoby z niepełnosprawnościami

– ustawa z 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym

Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2023, nr 12, s. 33–39

ISSN 0032-6186, DOI 10.33226/0032-6186.2023.12.5

W artykule omówiono nowe rozwiązanie w polskim systemie wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami – świadczenie wspierające. Instrument ten wprowadzono ustawą z 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym. Jednocześnie dokonano zmiany uprawnień dotychczasowych opiekunów tych osób, dając im m.in. prawo do zarobkowania i zapewniając ochronę praw nabytych.

W artykule przedstawiono przesłanki przygotowania projektu ustawy o świadczeniu wspierającym oraz jej zasadnicze zapisy. Opisano cechy charakterystyczne wprowadzonego świadczenia jako elementu uzupełniającego system pomocy osobom niepełnosprawnym. Omówiono zmiany, jakie dotyczyć będą świadczeń i uprawnień dla dotychczasowych opiekunów osób niesamodzielnych. Wskazano także na oceny niektórych zasad zawartych w omawianej ustawie obecne w dyskursie publicznym.

Barbara Szatur-Jaworska

Polityka społeczna a cyfryzacja

„Polityka Społeczna” 2023, nr 8, s. 1–8

ISSN 0137–4729, DOI: 10.5604/01.3001.0053.9022

Celem artykułu jest analiza praktyk społecznych, jakie w związku z cyfryzacją realizowane są w ramach polityki społecznej. Artykuł zawiera przegląd wyzwań, jakie stoją przed polityką społeczną w związku z kształtowaniem się społeczeństwa informacyjnego, a mianowicie: wyzwania aksjologiczne, związane z dostępnością oraz wyzwania dla sfery pracy. Scharakteryzowano także szanse i zagrożenia, jakie wynikają dla polityki społecznej z cyfryzacji. Artykuł ma charakter analityczno-opisowy. Powstał na podstawie analizy literatury przedmiotu i wybranych dokumentów urzędowych oraz na podstawie niesystematycznej obserwacji społecznej debaty na temat cyfryzacji.

Gertruda Uścińska, Zofia Czepulis-Rutkowska, Paulina Jarmuż-Zawadzka

Social protection for older persons: an adequacy – comparative perspective

[Ochrona socjalna osób starszych: adekwatność – perspektywa porównawcza]

„Ubezpieczenia Społeczne. Teoria i praktyka” 2023, tom 157, nr 2, s. 3–30

ISSN: 1731-0725, DOI: 10.5604/01.3001.0053.8536

W artykule przedstawiono instytucje zabezpieczenia społecznego, z których korzystają osoby starsze w wybranych krajach z perspektywy dobrostanu tych osób. Za instytucje zabezpieczenia społecznego dla osób starszych autorki uznają systemy emerytalne oraz systemy opieki długoterminowej, a także w ograniczonym zakresie świadczenia realizowane w ramach systemu opieki zdrowotnej, które – choć skierowane są nie tylko do osób starszych – w wielu przypadkach stały się punktem wyjścia dla rozwoju instytucji opieki długoterminowej.

Celem tekstu jest zwrócenie uwagi na potrzebę holistycznego podejścia do ochrony osób starszych oraz potrzebę dalszych analiz z perspektywy ich dobrostanu.